

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O serie garmondū 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortiseri nefrancate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N°. 156.

Vineri, 17 (29) Iulie.

1887.

Brașovū, 16 Iulie 1887.

„Este bine și de lipsă să se facă lumină și asupra raporturilor dintre cărturarii noștri munteni între ei și asupra legăturilor lor cu poporul. Să scim cum stăm și ce putem aștepta dela dēnșii, dēr mai vērtoșū și aflām unde e buba și ca Romāni cinstiți și conșciențioși să căutām a-o lecu.“

Așa scriam în ajunul alegerilor trecute dietale, neliniștiți și îngrijați de veștile ce le primeam din munții apusenī. De atunci încōce am fost în pozițiune a publica unū șir de corespondențe dela diferiți fruntași ai Moșilor carī toți s'au ocupatū, fiecare din punctul sēu de vedere, de cauzele stagnațiunei și dārāpānārei afacerilor nōstre naționale în acēstā parte romantică a Ardealului.

Era timpul supremū ca să se facă odată lumină asupra situațiunei din munții noștri apusenī și credemū, că s'a și făcut lumină în multe privințe. Probabilū că cele ce s'au scris despre faptele muntenerilor au fost ici și colo exagerate, ajunge însă că din tōte împărțirile ne putem forma ađi o idee despre cauzele rēului, de care suferē în mēsurā însemnatā tocmai aceea parte a societății romāne muntene, care este chiāmātā să premērgā cu exemple bune și să conducā poporulū.

La facerea diagnosei bōlei, de care suferū muntenii noștri, ne vine încātva iutru ajutorū o corespondință, ce-o publicām mai josū.

Unū altū fruntașū se încērcā a trage concludiunea din cele ce s'au scris pānā acum despre atitudinea conducătorilor munteni și constatā cu acēstā ocaziune multe adevēruri, dēr în cestiunea cea mai principalā, acolo unde e vorba de a se îndrepta rēulū, de a se găsi mijlocul de lecuire, șovāesce, cautā să acopere ranele și să le cureze cu paliative.

Credemū că nu mai este de lipsă a accentua, că noi nu ne putem nicidecum împāca cu metoda de a ascunde faptele condamnabile ale unora și altora dintre bărbații de frunte și a-i cruța pānā în infinitū, ca nu care cumva turburāndu-i să se rupā cu totul de noi și să iēsā din șirulū combatanților pentru cauza naționalā.

Este în mare rētācire fruntașulū munteanū dēcā crede, că discordia ce există între Romāni cu carte din acea parte se pōte delātura prin aceea, că ambițiunile, susceptibilitățile și defectele unora și altora vorū fi cruțate, ērā ei vorū fi giugiuliți ca nisce copii refățați ai nației nōstre.

„Din tōte ne-amū căștigatū convingerea,“ dīce fruntașulū din vorbā, „că interesele private de-o parte, ēr ura personalā de alta este bōla, de care suferē acēstā parte a corpului naționalū.“

Dēcā este așa, atunci nu înțelegemū cum s'ar putē combate bōla periculōsā cu succesū în trebnișandū „mijloce blānde.“

Este vorba de apērarea cauzei naționale și X, Y și Z au îmbātānitū în pēcatulū de a voi să trecā ca reprezentanți ai cauzei poporului salvāndu-și întōdēuna interesele private și satisfacēndu-și întōdēuna ambițiunile lorū false personale și pofta de invidiā.

Trebuie să ne convingemū însă la făcarea pasū, că interesulū privatū alū lui X, Y și Z paralīsēzā mai multū sēu mai puținū interesulū comunū naționalū, ēr ambițiunile și invidiele lorū turburā pacea dintre noi și ne facū incapabili de-o acțiune solidarā și energioasă în interesulū poporului.

Ce „mijloce blānde“ arū putē fi acelea, carī să facā pe X, Y și Z să se lapede de interesele și poftele lorū private în folosulū cauzei comune, cānd ei au îmbātānitū în apucăturile lorū pācātōse?

Orī dōrā fruntașulū, care ne recomandā să crūțām pēcatele comise în detrimentulū cauzei

poporului nostru, este de părere, că ajunge ca buna înțelegere între Romāni cu carte să fiā susținutā și numai cu mijloce artificiale, de ađi pānā māne, ca să apāremū uniți față cu adversarii noștri?

Dēr nu scie elū că X, Y și Z nu-și potū satisface interesele și poftele lorū particulare fără ca să scie adversarii? Nu vede elū cum s'au încuibatū aceștia în orașele de frunte din munții apusenī și cum terorīsēzā poporulū cu ajutorulū celor slabi de āngerū?

Apoi cu concordia la aparență, unde amū ajunsū de douēdecī de ani încōce în afacerile nōstre naționale din munți? S'au totū acoperitū defectele, s'au totū cruțatū unii și alții și ce amū dobēnditū cu acēstā pānā acuma?

De sigurū nu cruțarea pēcatelorū și nu blāndēta față cu cei ce le comitū fără nici o șfialā în dīua mare, este mijloculū de a restabilī „concordia completā și sincerā“ între Romāni munteni, ci numai combaterea lealā și drepțā a relectorū porniri și a faptelorū condamnabile, numai controlulū strictū reciprocū, numai rigurositatea moralā naționalā pōte pune capētū desbinārilorū, numai o solidaritate întemeiatā pe base tari și sincere între fruntașii munteni pōte aduce folosulū poporului!

Sasii ardeleni.

În articolulū primū din numărulū precedentū alū fōiei nōstre amū promisū că vomū reveni asupra acelei părți din articolulū apărutū în „Neue Freie Presse“ despre Sasii ardeleni, care arată îndatoririle ce trebuie să le ia asupra și guvernulū ungurescū în schimbulū recunōscerei din partea Sasilorū a statului „maghiarū“.

Guvernulū ungurescū se nu mai acuse pe Sasi că uneltescū contra statului, cu atātū mai multū că însuși Trefort a admiratū înalta desvoltare a poporului sāsescū, care și-a documentatū fidelitatea sa cātrā statū în acte sērbătorești și care are în corporațiunile sale autonome ca cele mai subordonate organe bărbați cu gradulū de doctorū din Iena și desteri în tōte artele libere. Prin urmare, stāndū lucrurile astfelū, unū guvernū centralū înțeleptū nu se cade să vatemē conșciența de sine a Sasilorū, trimițēndū ca reprezentanți ai puterii sale controlātoare bărbați, carī în privința sciinței, inteligenței și a culturii stau multū îndērētulū Sasilorū. Reprezentanții maghiarismului pe teritoriu sāsescū suntū nisce elemente fōrte problematice, care nu suntū demne a reprezenta statulū nici capabili a deștepta iubire pentru elū. Aci nu se'nțelegū numai fișpanii, deși brutalitatea lui Gregor Bethlen și Desider Banffy a devenitū proverbialā. Aceștia se gerēzā nu ca organe ale guvernului centralū, carī suntū subordinați unei puteri mai înalte și carī datorescū acesteia responsabilitate, ci ca guvernatorii Turciei în timpulū lorū de flōre, carī erau trimiși în vilaete, ca să facā ordine după maniera lorū. Avemū în vedere și pe ōmenii mai mici, carī se umflā ca mārimi închipuite, carī își umplu gura cu frase mari, spre a-și masca rēu goliiciunea lorū internā, și carī petēzā firma cea curatā a patriotismului cu nisuițe egoiste. Orī cātū de paradoxū apare, dēr cu iubire de patriā „maghiarā“ se facū cele mai bune geșefturi. Acestorū uneltiri condamnabile trebuie să li-se punā capētū. D. Tisza a doveditū în alegerea fișpanului din Brașovū, a actualului comite sāsescū provisoriu, o mână norocōsā. Conte Andreiu Bethlen duce în Brașovū și Sibiu unū regimū dreptū și simpatibile Sasului i se dovedescū în așa mēsurā, încātū le-ar fi, pōte, mai bine venitū elū ca adevērātū comes, decât vre-unū politicū problematicū. Nu-i vorbā, se ține strinsū la tradițiune d'a se numi comes unū Sasū neaoșū și după cum se va rezolvā acēstā cestiune personalā se va recunōsce, dēcā cercurile ce dau mēsurā suntū dispuși a satisface dorințelorū și gravaminelorū Sasilorū.

Se aducū apoi laude lui Tisza, că e talentatū și că nu pōte fi șovinistū cānd e vorba de a aplana cestiuni importante; că elū are parte însemnatā la reînfișarea statului „ungurescū“. Se laudā Franz Kazinczy

și contele Stefanū Szechenyi carī au scrisū despre „puterea cuceritōre“ a maghiarismului dēcā procede cu blāndēte și înțelepciune, Franz Deak creatorulū legii de naționalitate.

Sasii ardeleni — încheiā articolulū — și-au redusū cumplitū pretențiunile lorū, și-au sacrificatū cele mai multe din privilegiile lorū garantate atacurilorū și amestecurilorū violente; ei vreau să fiā bunī patrioți ungarī de limbā germanā, ceea ce însuși Kossuth în 1880 a desemnat'ō ca o flōre mirositōre pe pāmēntulū statului ungarū, și pe lângā acēstā Sasii amintescū cuvintele lui Herder: „Celū ce'mi amenință limba, vrea să'mi rāpēscā și mintea și modulū meu de viētā, onōrea și drepturile poporului meu.“

Industria spiritului român.

Spiritulū românū face mare concurență spiritului ungarū, de aci și decādința industriei de spiritū ungarū, precum ne spune într'unū articolū „Pester Lloyd“:

Pānā la 1885 România n'a avutū nici o industriā de spiritū, importa din Ungaria marī cantități. Guvernulū românū însă acordāndū marī beneficii pentru fabricile de spiritū ce s'au înființatū în țērā din acēlū anū, și a-nume acordāndū premiulū de esportū de 25 franci pentru fiecare hectolitru de spiritū, încă în acelașū anū România începū să espōrte. În 1885 espōrtā puținū, 3520 hectolitri la Triest, cea mai principalā piētā pentru spiritulū austriacū și ungarū. Premiulū de esportū de 25 franci făcū ca spiritulū românū să fiā mai efinū cu multū decât celū austro-ungarū și așa se înlātore încetulū cu încetulū spiritulū austro-ungarū în Triestū. În fiecare douē sēptēmāni vaporulū „Lloyd“ aducea din Brāila 100 și mai multe butōie, ēr o cantitate totū așa de mare se aducea pe calea feratā în vagōne-reservorii.

Așa sta lucrulū cānd a isbucitū rēșboiulū vamaalū cu România. Ungaria voi să folosēscā acēstā ocaziune spre a lua mēsurī de represalii în contra importării spiritului românū în Triestū. Guvernulū austriacū însă n'a pututū fi căștigatū pentru aceste vederi. Astfelū importulū spiritului românū nu numai nu fū împedecatū, ci deveni încă și mai mare. Pānā ađi spiritulū românū e cu 20—25 procente mai efinū ca celū austro-ungarū, de aceea și importulū crescū din lunā 'n lunā. În 1886 s'a importatū spiritū românū în Triestū 31,114 hect. = 25 07 procente din importulū totalū. În semestrulū I din 1887 se importarā deja 21,206 hect. spiritū românū în Triest, pe cānd întregulū esportū de spiritū ungarū în 1886 n'a trecutū peste 69,912 hect. În cele dintēiu patru luni 1887 a espōrtatū Ungaria numai 13,258 hect. spiritū, pe cānd în acelașū spațiu de timpū au sositū în Triestū 16,088 hect. spiritū din România.

Fabricantulū de spiritū în România are multe avantaje cu transportulū. Ca exemplu aduce „Pester Lloyd“ faptulū, că transportulū a 100 chilogramme de spiritū din Ploesci la Triestū costā numai cu circa 40 cr. mai multū ca din Clușiu, cu circa 75 cr. mai multū ca din Aradū la Triestū. Socotindu-se premiulū de 25 franci de esportū ce-lū oferā guvernulū românū și alte beneficii, e cu neputință ca spiritulū ungarū să concureze cu celū românū.

SCIRILE ȚILEI.

Ministrulū ungurescū de honveđi ērāși a făcutū unū pasū pentru monopolisarea industriei din țērā de cātrā „Kulturegylet“. Este sciutū, că pentru provederea glotașilorū cu îmbrācāmīnea necesarā, ministrulū ungurescū a datū „Kulturegylet“-ului imputernicire de a comanda în sumā de 100,000 fl. încālțāmīntele și curelāriile trebuincioșe. Acum o nouē imputernicire a datū ministrulū de honveđi „Kulturegylet“-ului de a comanda pentru 45,000 fl. postavū pentru mantale pe sēma glotașilorū. „Kulturegylet“-ulū a comandatū din Brașovū 10,000, ēr din Sibiu 5000 de metri. În adevērū — dīce „Kozsvār“ — industriașii ar putē să se inscrie în masse ca membrii ai „Kulturegylet“-ului, sēu celū puținū prin singuraticile reuniuni de industriā ar putē să inapoieze o parte din jertfa ce se face pentru ei. — Asta-i poli-

tica de „dă-mi, ca să ți dau“ a Kulturegyletului. Se vede că Jidovii sînt bine reprezentați în sinul lui.

—x—

In *Streja-Cherțizora* au ars la 22 Iulie n. 36 de case și edificii economice.

—x—

Ni se comunică următoarea scire dureră cu data 24 Iulie n.: *Er!* In 23 Iulie s. n. pre la 7 ore p. m. ridicându-se de cătră apus o *furtună îngrozitoare*, a cauzat nespuse daune în hotarul comunei *Surducul mare*. (Comit. Carașului). Grăul și secările ce erau adunate în creștăși (cruși) au fost împrăștiate toate în așa măsură, încât nu se mai cunoscă nici locul unde erau așezate mai înainte, ba snopii de pre pământul unuia erau aruncați pre alți celuilalt, alții deslegați și sfărîmați cu totul. Cucuruzul culcat tot la pământ, și în mare parte frânt, lînul împrăștiat, casele descoperite, arborii, dăr mai ales pomii de pe moșiile amăritului popor, unii erau frânți, alții scoși din rădăcină și trântiți la pământ. Er ceea ce a mai putut scăpa de furia acestui uragan, întru atîta au fost de scuturați de fructele lor, încât le puteai aduna de pre sub ei cu lopata. Iși era mai mare jalea a privi la bietul popor care mergîndu în dimineața zilei următoare la țerină ca să vedă dauna cauzată în fructele sale, veni cătră casă vîerîndu-se și plîngîndu cu amar. Săracul popor român, chiar atunci, când spera mai tare că va avea la toamnă cu ce molcomi pe esecatorii de dare, — a fost silit a primi asupra-i această grea lovitură!! — *Surducul mare*, 24 Iulie st. n. 1887. *Iosif Peteanu*, preot gr. cat.

—x—

In *Tiuza* au ars la 12 Iulie 12 case împreună cu edificiile economice.

—x—

Mercuri la 2 ore p. m. s'a oficiat, în biserica sf. Gheorghe Nou din București de cătră S. S. arhereul Calistrat Orleanu, incunjurat de mai mulți preoți, serviciul funebru pentru odihna sufletului bătrînului profesor *Aron Florianu*. Asistară la serviciu, pe lângă membrii familiei, d-nii P. S. Aurelianu, G. Filitis, S. Populeanu, I. Poenaru Bordea, D. P. Moruzzi, generalu Adrianu, D. A. Laurianu, C. G. Cociașu, Gr. Andronescu, M. Iulian, G. Bursanu, S. S. Hagi Panteli, Scarlatu Rosetti, P. Cernătescu, I. G. Bibicescu, St. Ioanide, C. Cornoiu, Rureanu, și mai mulți profesori, amici și foști elevi ai decedatului. D. D. A. *Laurianu* a rostit un discurs în biserică. Cortegiul funebru s'a îndreptat la cimitirul Belu, trecîndu pe la Universitate, unde s'a oprit și s'a făcut o scurtă rugăciune. Pe carul funebru între alte corone se distingeau două: una din partea familiei și alta din partea ministerului instrucțiunii publice. Cortegiul funebru era precedat de o delegațiune a școlilor din capitală cu drapelul liceului S. Sava. Panglicele carului funebru erau ținute de d-nii P. S. Aurelianu, D. A. Laurianu, Mărescu și C. Marcovici.

—x—

Ministrul Trefort a mai „pricopsit“ și pe preotul gr. or. *Nicolae Dajanu* din Singhinu cu 50 fl. — Ne mirăm noi de ce castraveți sînt așa de scumpi vîra asta! A avut cu ce să-i plătescă bine părintele Dajanu ca trufanda.

—x—

Tinerimea maghiară din Pesta are de gând să înființeze unu diar intitulat „A magyar ifuság Köz-

lönye“, cu scopu d'a deștepta în tinerime inclinarea spre probleme ideale ale vieții pentru totu ce e frumos și bun. — De n'ar consta aceste idealuri în: Maghiaria fără picioru de altu neam, Kulturegyleturi, demonstrațiuni la *büdös boeskor*, *nix daitz*, *büdös oláh* etc. totu lucruri bune și frumoșe!

—x—

Cu ocaziunea expozițiunii industriale din *Deșiu* se va întocmi și o expozițiune de cai, ce se va estinde peste totu Ardelul. Statul a destinat 4000 franci pentru premiuri. *Hergelia* din Făgărașu va fi reprezentată cu 35 cai.

—x—

Societatea istorică unghurească și-a ținut adunarea sa generală de estu anu la 24 Iulie n. în *Deva*. Președintele Anton Szecsen a vorbit despre „însemnătatea istoriei ardelen și a scrierii istoriei“, negreșit că după calapodul lui *Hunsdorfer*.

—x—

Societatea „*Concordia*“ din *Blașiu* va da o petrecere de vîra Duminecă în 31 Iulie st. n. a c. în grădina lui D. Comșa în „*Veza*“. Inceputul la 2 ore p. m. *Blașiu*, 27 Iulie 1887. Comitetul arangiatoru. Prețul de intrare: pentru o persoană 60 cr., pentru o familie 1 fl. In casu de timpu nefavorabilu, petrecerea se va amîna pe Dumineca proxima următoare.

—x—

La congresul *higienic și demografic*, ce se va ține în acestu anu în Viena sub protectoratul prințului de coronă Arhid. Rudolf, voru lua parte peste 700 de medici de mai tote ramurile și dela mai tote poporele culturale de pe pământ. Dintre medicii români iau parte domni Dr. Babeșu și Dr. Felix, ambii profesori la facultatea de medicină din București.

—x—

Ministrul unghurescu de interne a oprit intrarea în țările coronei unghurești următoarelor diare: „*Internationale Bibliothek*“ din New York, foia anarhistului Most; „*Oberdank*, Organo di propaganda del Fascio per Italia irridenta“, ce apare în Parma, ca fiindu toia irredentistă; „*Il Gazzettino*, *Giornale della democrazia veneta*“ din Veneția, „*Wiarus Pismo tygo-aniowe dla ludu*“, foia polonă din America; „*Ilovan*“, foia boemă din Texas și în fine „*Narod*“ din Spalato, ca fiindu toi socialiste.

—x—

Viile din Dunavese le devastă o nouă specie de insectă, care s'a ivit în năspusă mulțime. S'a cerut dela ministerul respectiv să ia măsuri.

—x—

Tîrgul de rîmători dela Turnu-Severin face mare concurență celui din *Steinbruch* prin estinătatea întîinerii rîmătorilor. Se vorbește că chiar comercianții unghuri de rîmători sînt dispuși a face cumpărări și a-și întîine porcii la tîrgul din *Turnu-Severin*. Acestu tîrgu a fostu vizitat la 11 Iulie de d. Bauman, directorul tîrgului de rîmători dela *Steinbruch*, însoțit de medicul veterinar și de unu inspectoru, cari au rămasu foarte satisfăcuți de instalațiunea tîrgului român.

—x—

In comuna *Jitveiu*, comitatul *Tîrnava mică*, e de ocupat postul de *magistru postal* dotat cu 150 fl. leafă anuală, 40 fl. cheltueli de cancelari și 120 cheltueli de transport. Se cere contract și cautiune de 100 fl. banii gata. Petițiunile se trimitu în timpu de trei săptămîni la direcțiunea postală din Sibiu.

—x—

In Nr. 139 alu „*Gaz. Trans.*“, raportîndu-se despre succesul esamenului de maturitate dela liceul românesc din locu, din erore s'a pus d-lu *Petru Popoviciu* în seria celor declarati maturi cu suficiență, în locu de a se pune în seria celor declarati maturi cu *bine*. De asemenea între maturisanții școlii comerciale s'a schimbatu numele de botezu alu d-lui *Steriu*, punîndu-se *Stelianu*.

Dr. Assaky profesor la facultatea de medicină în București a întreprinsu cu ajutorul editorului franceșu Alcan, publicarea la Paris a unei reviste bilunare, care poartă titlul de *Archives roumaines de médecine et de chirurgie*. Acestă revistă, alu cărei primu număr a apărut, va apăre regulat la fiecare două luni într-o broșură de vr'o cincî seu șese côle de tiparu și va cuprinde lucrările originale ale celor mai distinși medici români și se facă și pe România, intru cătu privesce medicina, să intre în curentul științific europen. Primu număr e cătu se pôte de interesant, dice „*Voința Națională*“; elu cuprinde câteva lucrări și observațiuni originale ale d-lor d-r. Felix, Manolescu, Babeșu, Hepites, Buicli și Assaky.

Munții apusenî, Iulie 1887.

(O *reasumare*). De unu timpu încoco munții apusenî și starea lucrurilor românesce din acelu ținutu nu mai încetăz a fi obiectul unei continue agitațiuni, atătu în presa națională, cătu și în viața socială de acolo.

Ne-amu fi bucurat din inimă, când inițiatorii acestei agitațiuni aru fi fostu conduși de intențiunea de a sana rēul prin consolidarea puterilor intelectuale de o parte, prin convertirea celor rētaici și slabi de angeru de altă parte.

A făcutu însu o penibilă impresiune asupra noștră — a celor ce cunoscemu prea bine omenii și lucrurile din munții apusenî — împrejurarea, că unii dintre acești instigatori nici pe departe nu ținū înainte ochiloru interesele comune naționale, și nici nu lucră cu intențiune de a restabili concordia și buna întelegere între cei chîmați a promova interesele noastre politice, economice și culturale, ci din contră, propagă ura între frați și prin aceea paralizează și pașii acelora, cari niciodat și sub nici o împrejurare nu s'au abătut din calea percursă de bravi antecesorii din acelea locuri.

Acestei stări de lucruri trebuie să i se pună capet. Am percursu cu mare atențiune tote cele petrecute în acestu ținutu istoric alu patriei noastre; am cetit de amăruntulu tote cele scrise despre actele și faptele muntenilor, și din tote ne-amu căștigat convingerea, că interesele private de o parte, ura personală de alta este morbul de care suferă această parte a corpului național.

Acestă diagnosă este deplină constatată, când reasumăndu cele petrecute vedemu scrisu negru pe alb, că unu fruntașu se separăz de grosulu inteligenței, atunci când este vorba de înființarea unui institutu de credit românesc, — când vedemu că altulu atacă fără cruțare pre unul, carele în unu momentu nefericitu — constrinsu de împrejurări familiare — a făcutu unu pasu greșit; și totu acela apără pre altulu, carele din o neprecautiune juvenilă subscrie unu act antinațional, precănd pe altă cale mai oblă și cu mijloce mai blănde și unul și al-

FOILETONU.

(14)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioan S. Spartali.

IV.

Schitul fetelor nobile.

— D-ta, d-le conte, ai vrē...
— Vreau să ți facu o asistență splendidă, — dice *Martinengo* rădicîndu capulu. — Ași sunt podestatul *Padovei*; peste unu anu voiu fi doge alu Veneției.
— D-ta?
— Da, eu. Cu ajutorul lui *Loredano* voiu răsturna pe *Francesco Foscari*, care e bătrân. Mana acesta pe care ți-o oferu va purta inelul ducal, pe frunte voiu purta diadema și d-ta vei fi regina Veneției. Spune, nu-i asta o sōrtă de rămnit?
Fiica Adriaticei nu răspunde acestor vorbe, cari decă ea le-ar fi destăinuit, puteau să facă pe *Martinengo* să piară pe șafodul ori sub *Plumburi*. Veneția se mulțumi numai să se ducă spre ușa pe care eșise *Fiametta* și o strigă de mai multe ori.
— Ce vrē să faci? o întrebă *Martinengo*.
— Iartă-mē, domnule conte, te ascultu numai decătuți fi răspunde Veneția.
Și adresăndu-se camaristei:
— Du-te de veți, decă signorul *Felice Badoer* n'a părăsit încă schitul și adu-lu aci! îi dice.
Fiametta eși numai decă și apucă pe drumul celu mai scurt spre pōrtă d'afară a schitului unde o aștepta o priveștișe ciudată.
Gondolierul Ricardo, pe care nu l'am mai vędutu de 17 ani, se bătea cu bastonul împotriva unui soldat

armat cu o sabie lungă cu care se silea să lovască pe *gondolieru*.

— Ași inebunitu? dice *Fiametta* aruncîndu-se între luptători și, adresăndu-se *gondolierului*: te bați la pōrtă schitului și cu unu baston în potruva unei săbii solide? Vrēi să te omōre?

— N'aiți nici o frică, *Fiamma*, *Fiammina*, *Fiammetta* mea! dice *Ricardo* dând binisor la o parte pe tînăra femeie a mână stângă, pe când cu drepta para loviturile furioșe ale sabiei potrivnicului său.

Fiametta nu mai lua ochii dela soldatu.
— Hei, da, este *Bartolomeo*, sergentul *Bartolomeo*! dice ea, cunoscîndu-l în sfērșit.

— Da, elu este, chiar elu este! răspunde *gondolierul*. — A venit la schitul *Fetelor nobile*, fiindcă însoțesce pe stăpănul lui, pe podestatul *Padovei*, pe contele *Martinengo*. Inchipuesce și, *Fiametta* mea, că de șapte-spre-șapte ani blăstematulu asta n'a putut mistui rușinea de pe podul *Castellanilor*. Ah, nu uită nicidcum prietenulu. — N'a fostu rea lovitura asta, sergente *Bartolomeo*, și decă n'ași fi paratū bine, imi despica capulu.

— Nu-ți este rușine să mēsoi arma unui soldatū împotriva bastonului unui țeranu? strigă *Fiametta* vrēndu să s'arunce pe *Bartolomeo*.

— Oh, să nu vorbimū rēu de baston, bastonulu are și elu bunătatea lui, mē rogū! răspunde *Ricardo* cu tonulu pe care i l'am auditu pe *Bucentaur*.

Totu în clipa asta *gondolierul* lovi incheetura manei sergentului și-i asvērli sabia la șapte pași mai departe.

— Plēcă acum — îi dice *Ricardo* — și lasă-mē să-ți dau unu sfātu: să nu treci nici odată pe lângă gon-

dola mea, decă nu vrēi să-ți creptu capulu cu lopata.

Pe când sergentulu se depărta bombănîndu, *Fiametta*, tremurāndu încă de emoțiune, dice *gondolierului*:
— Totdeuna te apuci la bătaia! Și decă te va omori într'o di cine-va, omu rēulăciosu ce ești, cine o să mai ia pe *Fiametta* de nevastă?

— Ai dreptate... Nu mē gândisemū la asta! dice *gondolierul*.

— Nu că mașu găsi pe cine să mē ia...
— Oh, *Fiammina*!

— Ș'apoi, ți-am mai spusu d'o sută de ori, că nu vreau să fiu nevasta unui bătașu ca *Ricardo*, afară numai decă tu te vei îndrepta.

— Și asta-i adevēratū! dice colosulu scărpinîndu-se în cap.

Fiamma făcea pe bosumflata, și astfel era de o sută de ori mai frumoșă în ochii *gondolierului* Ș'apropia de ea cu capulu în jos și o întrebă:

— Ești supērată pe mine, *Fiametta*?

— Da, multu.

Bunulu *gondolieru* oftă așa de adēncu, încatu camarista nu putu să nu izbucnescă în risu.

Ricardo ridică capulu și elu se ridă, întrebāndu:

— Ți a trecutū?

Tînăra femeie dice cu unu aeru de gingășișă năspusă:

— Aide, șci bine că te iubescū, fiindcă ești îndrăpnetū și tare. Astfelu trebuie să fiă unu bărbatū, și pentru asta vrēu să-ți fiu nevastă.

— Ah, *Fiametta*! dice *gondolierul* asvērîndu *boneta* în aeru și întindîndu brațele spre față.

— Oh, oh, mai așteptă, nu ți sînt încă nevastă! îi dice ea puindū unu degetu pe buze.

tul s'ar fi putut aduce la adevăr, ca se strige: „pater peccati“ și așa pe viitor să-i avem pre ambii între combatanții din șirul nostru național.

Vedem în cele șise și scrise, că pe unul, care în timp de unu lungu șir de ani a stat și stă încă în rând cu toți anteluptătorii din munți atât în cele naționale, cât și în cele culturale și economice, și — încât i-au permis aptitudinile — totdeauna și-a implinit chemarea ca preot și român: îl atacă fără cruțare lovindu-l chiar și în sanctuarul familiei, pe când pe acest atacător nu-l vedurăm luptându în șirul celorlalți pe nici un teren.

Reprobăm din tot sufletul această linie de purtare. Sunt grele timpurile în cari trăim, cu mult mai grele pentru Românii din munții apusei, asupra cărora sunt ținute privirile celor cu putere discreționară.

Tisza și Trefort prin organele lor subalterne de o parte, societatea maghiară de alta au început deja a rima și în acestea ținuturi romantice locuite numai de Români. Discordia între Români inteligenți, ruina morală și materială în popor se vedă a fi armele cu cari avem să fim striviți. Concordia completă și sinceră între inteligenți, luminarea și ajutorul poporului să fie pe viitor devisa Românilor din Munții apusei și zădarnice voru rămâne toate încercările cutezătorilor adversari.*)

Svaviter in modo, fortiter in re.

Munteanul.

Arestarea lui Zalewski.

Sunt două luni aproape de când prefectura poliției din Viena a făcut intinse arătări pe la toate autoritățile din străinătate că un funcționar dela direcțiunea poștelor după ce a sustras colosală sumă de mai bine de 150,000 fl. a dispărut din Viena. Diarele vieneze sosite ați comunicat că autorul celui furt, Filimon Zalewski, a fost arestat Sâmbătă noaptea la orele 11 în New York pe vaporul francez *Champagne* găsindu-se la el 108,000 fl. v. a. Filimon Zalewski numai acum de curând și anume cam pe la 13 Iulie stilul nou a părăsit Viena. Pe când prefectura poliției din Viena trimetea cu miile circuli prefecturilor polițierilor în străinătate și pe când portretul lui era afișat în toate părțile lumii, în același timp autorul furtului petrecea lângă amanta sa în Viena.

Cum i-a fost cu puțință lui Filimon Zalewski ca după comiterea faptului să stea pitulat încă două luni în Viena? Etă deslegarea acestei enigme: La 5 Mai, o guvernanta, Jenny Nathanson, a închiriat dela o femeie în al III arondisment în Engalgasse Nr. 10 o odăiță mică și separată. Tânăra guvernanta prin purtarea ei deosebită în curând a atras atențiunea celorlalți conlocuitori asupra ei. La început își ține o servitoare, însă dându-i și acesteia drumul își făcea ea singură ale casei astfel că nu permitea nimenui, nici chiar factorilor dela poșta ca să intre în odăița ei. Conlocuitorii din acea casă o mai uitaseră când într'una din zile voindu să-și plătescă chiria a schimbat un bilet de 1000 fl. v. a. ceea ce a făcut cu o omenie șiracl car locuiau în acea casă să înceapă erăși a o lua la ochi și să vorbescă despre ea.

*) La acesta corespondență răspundem în articolul de fond. Red.

— O să-mi fi, d'ér până atunci ce trebuie să fac? întrebă gondolierul.

— Să-mi spui dec'ai vedut pe ténérul senioru Felice Badoer trecend.

— Nu se pôte să fi esit, fiindcă d'unu ceas și mai bine nu l'am mișcat d'aci și nu l'am vedut! dize Ricardo.

— Bine. Atunci sciu unde să-l gădesc. La revedere, dragă Ricardo.

— La revedere, Fiammina.

Fiametta trecuse pragul porții d'afară a schitului. Se întorse și trimise lui Ricardo un ultim rēmasu bun cu mâna.

— Și mai cu sēmă să te lași de băta! îi dize ea.

— Oh, mē lasă! îi rēspuse el intințend mâna.

Fiametta găsi curend pe Felice Badoer; îl duse la stăpâna ei, care totu sta de vorbă cu podestatul. Convorbirea lor fusese negreșit furtunosă. Martinengo era vênēt, Venetia roșiă ca para focului; nările i se umflau, ochii ei mari, d'unu albastru intunecat, se inegriseră pe câtu potu să se inegrēcă valurile infuriate ale Adriaticei. Cum zări Venetia pe Felice Badoer se duse iute la el:

— Ertă-mē, îi dize ea — că m'am gândit o clipă ca să mē inpotrivesc Senatului Venetiei. Am greșit și mē căesc. Ecă mâna mea, și dec'ă vrēi s'o primesc, Fica Adriaticei îți jură să fie pentru d-ta o soțică credincioasă, leală și devotată.

Felice Badoer se inchină până jos, pentru ca să sērate mâna ce i-se întinse. Inș nu se putu opri să nu își dize în gând:

— Este caprițioasă signora!

(Va urma).

Filimon Zalewski, îndată după comiterea faptului, s'a ascuns la amanta lui și această împrejurare esplică pentru ce guvernanta Jenny Nathanson trăia atât de retrasă. Zalewski spre a nu putu fi cunoscut și-a rasu barba și mustățile, s'a îmbrăcat în haine femeesci, se sulimenea pe obraz și numai arareori părăsea casa cu No. 10 ca să se întâlnească în localuri seu grădini publice cu fratele seu sergentul Emil Zalewski. Se pare chiar că el a făcut mai multe probe spre a se deprinde de a umbla deghisat ca femeie.

La 13 Iulie s'era, Jenny Nathanson, îmbrăcată elegant, pe obraz cu vëlă desu negru, a părăsit locuința insoțită de o femeie înaltă, bine îmbrăcată și de asemenea cu un vëlă negru pe obraz. Ambele femei s'au urcat într'o trăsura cu un cal, care le aștepta la portă și s'au dus la gara de vest, unde și-au luat bilete pentru Paris. Femea care insoțea pe Jenny Nathanson nu era decât însuși Filimon Zalewski, mult căutatul autor al furtului dela poșta.

La 14 Iulie s'a prezentat la prefectura poliției o servitoare cu numele Cecilia Zwiker și spuse cu un ton iritat că fostul ei amant, sergentul Emil Zalewski, înainte cu câteva zile, o înduplecase să-i dea lui condicua ei împreună cu permișiunea de călătorie la America. A implinit cererea, în urmă însă nu i se părea lucru curat.

În urma acestei arătări, sergentul Emil Zalewski a fost de aproape supraveghiat și la 15 Iulie a fost arestat găsindu-se la el o sumă de 31,000 fl. ce o căpătase dela frate-s'eu.

Pe baza depunerilor sergentului Zalewski imediat poliția a făcut o perchișie la casa cu No. 10 și în locuința lui Jenny Nathanson a găsit pe lângă alte lucruri, haine bărbătești și o părechiă de pantaloni de serviciu ai unui funcționar poștal, precum și niște mustați blonde false. Locuința a fost pusă sub pază polițienescă și astfel s'a prins o scrisore pe care Jenny Nathanson o trimesese stăpânei casei d'icându-i că medicii au consiliat-o să mērgă la vre-o baie și peste două zile va veni să-și ia lucrurile. Scrisorea era a lui Zalewski spre a seduce poliția și s'a constatat că era scrisă chiar de mâna lui. Acum numai era nici o îndoială că femeia, care plecase cu Jenny Nathanson dela gara de vest era Filimon Zalewski și la 19 Iulie când guvernanta numită s'a întors dela Paris la Viena a fost imediat arestată de poliția, care a constatat următoarele:

Filimon Zalewski a călătorit cu condicua servitorei Cecilia Zwiker, pe care i-o dăduse fratele seu, sergentul Emil Zalewski, și insoțit de guvernanta Jenny Nathanson a sosit și a petrecut zilele de 14 și 15 Iulie la Paris, unde a lăpădat hainele femeesci, a dat guvernantei condicua servitorei și i-a luat pașaportul prefăcend din *Jenny—Johann*, și astfel sub numele de Johann Nathanson a călătorit împreună cu amanta lui până la Havre. Aci s'au despărțit și la 16 Iulie a plecat cu vaporul *Champagne* spre America, ér amanta lui s'a întors la Viena unde cum amă d'is mai sus a fost la 19 Iulie arestată.

Pe când Zalewski se credea în siguritate, poliția din Viena încă la 19 Iulie a telegrafiat autorităților din New-York, care îndată la sosirea vaporului au și arestat pe Zalewski înainte de a descinde pe teritoriul american.

Raportu polițienesc.

Luni înainte de amēd a trecut peste băețelul de 3 ani al fabricantului de căruțe Carl Fritsch un car de povară (chervan), care mergea în trapu nebunesc prin ulița lungă din Brașovul vechiu și a fost scapat de o rănire mai gravă numai de curajoasa femeie Iosefina Kasper, care-lu scose de sub car.

În strada călugărițelor totu asemenea Luni după amēd o căruța cu doi cai spăria mergea nebunesc prin ulița Căldărarilor, dēd peste o vëndetore de cornuri cu numele Rezsey Aron, care era postat în porta casei d-nei Karolina Waechter (colțul stradei Căldărarilor și strada Ații), îi făcu în bucați mēsa, ajungend astfel o parte din cornuri sub copitele cailor. Cei ce portă vina în ambele casuri, voru fi aduși inaintea judecatoriei penale. Căruța cu caii spăria au fost prinși de un polițist și aduși la căpitanatul orașenesc.

Avist.

Cu ocaziunea adunării generale a reuniunii femeilor române din Selagiu ce se va ține în Buciumi la 4 Aug. c. n. comitetul de bună primire va aranja un bal în folosul fondului acelei reuniuni, la care președintele publicu cu totă onorea este rugat a participa. Prețul de intrare, de persoană e 1 fl., de familie 2 fl. Supra-solvirile se primesc cu mulțămă, și se vor cvita pe calea d'aristică.

Comitetul arangiatoru.

Convocare.

Adunarea generală a despărțimentului XI al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român se va ține în astă anu la 4 Augustu st. n. 9 ore a. m. în comuna Buciumi, la care prin acesta sunt invitați a participa toți membrii și aceia cărora le dace la inimă cultura poporului român, în număr câtu de mare cu atât mai vērtoș, că în acea și se va ține totu acolo și adunarea generală a Reuniunii femeilor române Selagene.

Diracțiunea despărțimentului XI.

Șimleul Silvaniei, 26 Iulie 1887.

Alimpu Barbolovicu,
vicariul tor. gr.-cat, episc. al Silvaniei
și directorul desp. XI.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

CONSTANTINOPOL, 28 Iulie. — O iradea imperială ordoană trimiterea rezerviștilor în patriă.

CONSTANTINOPOL, 28 Iulie. — Guvernul bulgaru continuă cu silințele sale pe lângă Portă, pentru ca ea, ca putere suverană, să ia o hotărire în privința alegerei prințului de Coburg.

Ambasadorul rusu Nelidoff a făcut Portii o comunicare în privința Bulgariei, alu cărei cuprinsu e încă necunoscut.

SOFIA, 28 Iulie. — Emigranții bulgari s'au rugat să fiă amnestiați. Stransky a permis la patru emigranți să se întorcă în țeră. Toți emigranții, afară de cei condamnați de tribunale, au să fiă amnestiați.

DIVERSE.

Fără mâni. — Într'o șetră (baracă) pe piața lui Hermann în Sibiu e admirată ați multu o fată, care a născut fără mâni. Cu o desteritate și fineță deosebită Signorina Augustina lucră cu piciorile, cose, iglizează, împletește și scrie frumos.

Duel între chelnēri. — D-nii chelnēri nu voesc să fiă mai pe jos decât conții, baronii, nemeșii etc. când e vorba de „cavalerismu.“ Dovada eșit din Seghedin. Chelnērul Ebenspanger, care are onore de a duce pe mēsa mēncare la ospetii ce vizitează birtul stăpanu-s'eu, a provocat în zilele acestea la duel pe agentul de chelnēru Spath. Duelul avea să se facă după amēd pe așa numita insulă a vrăjitorilor. Când contrarii și secundanții lor (totu cavaleri de servete) se adunaseră acolo, unul din ei, chelnērul Zetyko, ca cel mai „espertu“ dintre ei, voi să încarce pistolele. Se vede însă că a umplea sticla nu e totu una cu a umple paharul, căci pistolul i se descără fără veste în mână și gloțul, care n'a vrut să respecte deosebirea dintre duelanți și secundanți, îi rupse degetul mijlociu, pe când un alu doilea secundanț anume Steiner fu rănit la față. Chelnērii duelanți însă, venind prin acest incident la cunoștința că sângele e cu totu altu suc decât cel din butoiu, își perdură pofta d'a se omori și se întorseră înderēt la șervețele lor.

Fabrica Krupp. — Friedrich Alfred Krupp, fiul repositului întemeietor al vestitei fabrice de arme, a declarat într'un manifestu cătră funcționarii și lucrătorii sei, că are de gând să conducă mai departe întreprinderea în totă estinderea ei de până acum.

Furtul dela magazinele Louvre din Paris. — Am reprodus după diarele franceze amēnunțele unu furtu comis în magazinele Louvre din Paris de două domne aristocrate. Diarele ce ne sosescu acum din Paris ne comunică, că această scire a causat o emoțiune cu atât mai adencă că principala inculpată e princessa de Sagau, născută Seilliere, care aparține unei familii arhi-milionară.

Bani prăpădiți. — În fabrica de tutun din Timișoara lucră pe di 14 mașini de țigari câte 13 ore, în care timp fiecare mașină fabrică cam 13,000 de țigari. Fabrica de tutun produce deci pe di 182,000 pe lună 5,460,000 și pe anu 65,520,000 de țigari.

Un moșnegu din vremea lui Tudor Vladimirescu. I se comunică următoarele „Rēsboiului“: „În comuna Flămēnda, plasa Blahnița, județul Mehedinți, a înolat din viță preotul *Firu* în etate de 120 ani. El până în ultimul momentu era în întregimea minții; puținu îi slăbise vederea, d'ér totu se ocupa cu serviciile sale preoțesci, slujindu-se mai multu cu memoria. A avut fi de peste 80 de ani, nepoți de peste 40 de ani și strănepoți vērstnic. Putea să mai trăiescă încă multu, d'ér avēnd curiositatea să vadă casa unui fiu alu seu, ce se făcea nouă, a lunecat pe scară, de care lovindu-se greu la cōste, i s'a pricinuit mōrtea. El în timpul lui Tudor Vladimirescu, fiind în puterea vârstei, a urmat în toate locurile. Îi plăcea libertatea și a fost e-semplu de onestitate în totu timpul vieții sale.

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Cursul la bursa de Viena din 26 Iuliu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Rentă de hârtie, and various bonds.

Bursa de București.

Cota oficială dela 14 Iulie st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Renta română, Renta rom. amort., and various bank notes.

Cursul pieței Brașov

din 28 Iuliu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, and various currencies.

Nr. 653 — 1887. a. f. sc. c. d.

Concurs.

Acei descendenți legitimi de ai foștilor grănițeri din regimentul ală doilea român de graniță din Ardél Nr. 17., cari ar dori să capete din fondul de stipendie din districtul Năsăud vre unu stipendiu ori ajutor pro 1887/8 cu începutul dela 1 Septemvre 1887 pentru ca să studieze la vre-o facultate înaltă, la academiă, la preparandiă, la școlă de cadeți etc. ori să învețe ceva măiestriă, se avisază prin acesta că pentru acestu scopu au să-și înainteze suplicele la „Comisiunea administrătoare de fondurile scolastice centrali din districtul Năsăud“ până inclusive la 10 Augustu 1887.

Fia-care suplică trebuie să fia provăduță cu:

- a) adeverință despre originea de grănițeri;
b) carte de botez;
c) testimoniu medical;
d) testimoniu scolastic după cum cere legea pentru a fi primită cineva la respectiva facultate, școlă ori măiestriă, ér suplicanții la meserii trebuie să producă și contracte încheiate cu maestrii înainte autorității industrială prescise în lege.
e) testimoniu despre starea materială a părinților.
Afară de acestea fia-care suplicante are să se dechiare în suplică că are ori nu are vre-unu altu stipendiu ori ajutor, ér suplicanții pentru ori ce categoriă de școle, adecă afară de suplicanții pentru meserii — au să arete și locul unde dorește a studia.
Stipendiul ori ajutorul se pôte cere în aceeași suplică în modu

eventualu și la o a doua etc. școlă ori măiestriă. Suplicele ce nu voru întra până la terminul statoritu mai susu și nu voru fi ajustate cu tôte documentele și datele cerute în acestu concursu — nu se voru considera.

Din ședința estraordinară a comisiunei administrătore de fondurile scolastice centrali districtual.

Năsăud, 8 Iuliu 1887.

Președintele: Ionu Ciocanu.

Secretarul: Ioachim Muresianu.

Lát tam:

Beszterczén, 1887 VII/19

Br. Bánffy Dezsó, főispán kir. biztos.

1-3

Cașcavalu de munte

de calitate superiără

și cu prețurile cele mai moderate

se află în mare depositu de vândare la subsemnatul

DUMITRU I. PASCU,

Strada teatrului în Brașov.

1-3

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each column contains sub-tables for different train types and routes with departure times.

Nota: Orele de nôpte sunt cele dintre liniile gróse.